

Glumbić, N., Ivančević-Otanjac, M., Brojčin, B., & Đorđević, M. (2019). Rezultati primene Quick placement testa kod osoba sa ometenošću. U M. Nikolić & M. Vantić-Tanjić (Ur.) Tematski zbornik sa X međunarodne naučno-stručne konferencije "Unapređenje kvalitete života djece i mladih", (377-384). Istanbul, Turska, 21-23. jun. Tuzla: Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih. ISSN 1986-9886

REZULTATI PRIMENE *QUICK PLACEMENT TESTA* KOD OSOBA SA OMETENOŠĆU¹

Nenad GLUMBIĆ^a, Maja IVANČEVIĆ OTANJAC, Branislav BROJČIN, Mirjana ĐORĐEVIĆ

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija

Apstrakt

Iako učenje stranog jezika za odrasle osobe sa ometenošću često ne predstavlja jednostavan proces, autori su saglasni u tome da od tog procesa ne treba odustajati, odnosno da ga treba prilagoditi i olakšati u skladu sa individualnim specifičnostima i karakteristikama samog polaznika edukacije.

Cilj ovog istraživanja je da se utvrdi da li postoje razlike u znanju engleskog jezika između odraslih ispitanika sa intelektualnom ometenošću, telesnom invalidnošću i vizuelnim oštećenjem, kao i da se utvrdi odnos između samoprocenjenog i ispoljenog znanja na primenjenom testu kod sve tri ispitivane grupe.

Uzorkom je obuhvaćeno 39 ispitanika sa ometenošću, oba pola, uzrasta od 18 do 59 godina ($M = 33,18$; $SD = 9,894$). Celokupan uzorak podeljen je na tri poduzorka koga čine: 14 ispitanika sa lakom intelektualnom ometenošću, 13 ispitanika sa vizuelnim oštećenjem i 12 ispitanika sa telesnom invalidnošću.

Za potrebe procene znanja engleskog jezika korišćen je *Quick Placement Test*, a u cilju utvrđivanja nivoa samoprocene ovog znanja, korišćena je petostepena skala Likertovog tipa na kojoj se od ispitanika očekivalo da odrede u kojoj meri, prema vlastitom mišljenju, poznaju engleski jezik.

Dobijeni rezultati pokazuju da ispitanici sa telesnom invalidnošću ostvaruju statistički značajno više skorove i u odnosu na ispitanike sa oštećenjem vida ($p = 0,017$) i u odnosu na ispitanike sa intelektualnom ometenošću ($p = 0,000$). Kada je u pitanju odnos između samoprocenjenog i ostvarenog nivoa znanja, rezultati pokazuju da viši nivo znanja sa sobom nosi u veću realnost samoprocene.

¹Rad je nastao kao rezultat istraživanja: 1) na projektu „Socijalna participacija osoba sa intelektualnom ometenošću“ (ev. br. 179 017) koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije i 2) na projektu ERASMUS + “EN-ABILITIES – autonomous English language learning aimed at people with different abilities“.

^a Visokog Stevana 2, Beograd, nenadglumbic@gmail.com

Ključne reči: engleski jezik, osobe sa ometenošću, znanje

UVOD

Učenje stranih jezika se smatra savremenim trendom u celom svetu. Strane jezike uče i mladi i odrasli.

Klajnert i saradnici (Kleinert, Cloyd, Rego, & Gibson, 2007) ističu da su razlozi za učenje stranog jezika kod osoba sa ometenošću brojni. U skladu sa tim, pomenuti autori ukazuju na to da savladavanje stranog jezika neretko omogućava osobama sa ometenošću nastavak školovanja, ali i doprinosi poboljšanom poznavanju maternjeg jezika, kao i upoznavanju sa istorijskim i kulturološkim karakteristikama naroda koji govore jezik koji se uči. Takođe, Klajnert i saradnici (Kleinert et al., 2007) smatraju da će učenjem stranog jezika osobe sa ometenošću dobiti dodanu priliku da budu prihvaćene u svom okruženju, kao i da se osobe sa ometenošću mogu osećati ohrabreno i samouvereno usled sticanja novih saznanja kroz učenje drugog jezika.

Rezultati sprovedenih istraživanja u tipičnoj populaciji pokazuju da starosna dob ne predstavlja prepreku u savladavanju stranog jezika (Bialystok, 1997; Scovel, 1988), međutim, sa druge strane isto tako pokazuju da odrasle osobe imaju generalno slabija postignuća u oblasti učenja stranog jezika nego osobe mlađe dobi. Tragajući za potencijalnim razlozima slabog uspeha odraslih osoba tipične populacije u savladavanju stranog jezika, Kuk (Cook, 2001) izdvaja sledeće faktore: kognitivne, socijalne, afektivne i fizičke.

Takođe, učenje stranog jezika i za odrasle osobe sa ometenošću često ne predstavlja tako jednostavan proces, a kao osnovna barijera koja otežava savladavanje ovog gradiva navodi se nedovoljno razumevanje važnosti stranog jezika od strane edukatora, koje implicira da se ovim sadržajima vrlo često ne posvećuje mnogo vremena tokm nastavnog procesa. Dodatne barijere ogledaju se i u teškoćama koje osobe sa ometenošću mogu ispoljavati u većoj ili manjoj meri u oblasti razumevanja govora, govornoj produkciji, grafomotorici, pažnji, percepciji, pamćenju, kao i samoj motivaciji (Frigerio Sayilir, 2011).

CILJ

Cilj ovog istraživanja je da se utvrdi da li postoje razlike u znanju engleskog jezika između odraslih ispitanika sa intelektualnom ometenošću, telesnom invalidnošću i vizuelnim oštećenjem, kao i da se utvrdi kakva je raspodela nivoa znanja unutar svake pojedinačne ispitivane grupe. Dodatni cilj se odnosio na utvđivanje odnosa između samoprocenjenog i ispoljenog znanja na primenjenom testu kod dve tri ispitivane grupe.

METOD RADA

UZORAK ISTRAŽIVANJA

Uzorkom je obuhvaćeno 39 ispitanika sa ometenošću, oba pola, uzrasta od 18 do 59 godina ($M = 33,18$; $SD = 9,894$). Celokupan uzorak podeljen je na tri poduzorka koga čine: 14 ispitanika sa lakom intelektualnom ometenošću, 13 ispitanika sa vizuelnim oštećenjem i 12 ispitanika sa telesnom invalidnošću.

Poduzorak ispitanika sa lakom intelektualnom ometenošću čini šest ispitanika muškog i osam ispitanika ženskog pola, prosečne starosti 34,07 godina (SD = 9,627). Svi ispitanici iz ovog poduzorka imaju IQ u rasponu od 50 do 70. Kod jednog ispitanika je, osim intelektualne ometenosti, dijagnostikovano i komorbidno psihijatrijsko oboljenje. Osim jednog ispitanika koji je završio osnovnu školu, svi ostali ispitanici iz ovog poduzorka su završili srednju školu. Osam ispitanika je završilo specijalnu, a šestoro redovnu školu. Jedanaest ispitanika iz ovog poduzorka je engleski jezik učilo u školi, dok se tri ispitanika nisu izjasnila gde su učila engleski jezik.

Poduzorak ispitanika sa vizuelnim oštećenjem čini šest ispitanika muškog i sedam ispitanika ženskog pola, prosečne starosti 30,77 godina (SD = 9,636). Tri ispitanika su potpuno slepa, dok je preostalih deset ispitanika visokoslabovido. Kao najčešće uzročnike oštećenja vida naši ispitanici navode prematurnu retinopatiju, nešto ređe glaukom, dok je jedan ispitanik izgubio vid zbog tumora hipofize. Jedan ispitanik iz ovog poduzorka završio je osnovnu školu, dok je po šest ispitanika završilo srednju školu i fakultet. Samo jedan ispitanik sa oštećenjem vida završio je specijalnu školu. Taj ispitanik je saopštio kako nikada nije učio engleski jezik. Devetoro ispitanika je engleski učilo u školi; po jedan ispitanik je engleski jezik učio u školi i na kursu, u školi i samostalno i na kursu.

Poduzorak ispitanika sa telesnom invalidnošću čini tri ispitanika muškog i devet ispitanika ženskog pola, prosečne starosti 34,75 godina (SD = 10,805). Uzroci telesne invalidnosti su različiti: cerebralna paraliza, poliomielitisa, paraplegija, kvadriplegija, spina bifida, hipohodroplazija, bulozna epidermoliza, multipleks skleroza itd. Devetoro ispitanika je završilo srednju školu, dok su tri ispitanika završila fakultete. Svi ispitanici sa telesnom invalidnošću završili su redovnu školu. Osim jednog ispitanika koji je samouk i još jednog ispitanika koji je učio engleski jezik u školi i samostalno, svi ostali ispitanici su engleski jezik učili u školi.

MERNI INSTRUMENTI

Demografski podaci prikupljeni su putem opšteg upitnika.

Za potrebe procene znanja engleskog jezika korišćen je *Quick Placement Test* koji sadrži 60 zadataka, podeljenih u šest celina. Zadaci su organizovani u vidu rečenica sa praznim prostorom (izostavljenim segmentom). Svaki zadatak ima četiri ponuđena odgovora. Od ispitanika se očekuje da izabere odgovor za koji smatra da je tačan.

U cilju utvrđivanja nivoa samoprocene znanja engleskog jezika, korišćena je petostepena skala Likertovog tipa na kojoj se od ispitanika očekivalo da odrede u kojoj meri, prema vlastitom mišljenju, poznaju engleski jezik (ocena 1 označava najniži, a ocena 5 najviši nivo poznavanja jezika).

Procedura testiranja

Kontakt sa ispitanicima ostvaren je preko Udruženja za pomoć osobama sa smetnjama u razvoju „Živimo zajedno“, Kreativno-edukativnog centra KEC, Saveza slepih i slabovidih Beograda, Organizacije slepih Severni Banat, Organizacije paraplegičara iz Novog Sada, i Centra za samostalni život invalida iz Kragujevca (Slika 1). Na taj način je ispitivanjem obuhvaćeno 39 osoba iz četiri grada.

Slika 1. Teritorijalne jedinice u kojima je vršeno istraživanje

Kriterijumi za selekciju ispitanika su bili intelektualna ometenost ili oštećenje vida ili telesna invalidnost, starost od 18 i više godina i, makar minimalno poznavanje engleskog jezika. Stoga, dobijeni rezultati ukazuju na stepen poznavanja engleskog jezika kod selekcionisane grupe ispitanika. Prosečan nivo poznavanja engleskog jezika je daleko manji.

Pre otpočinjanja istraživanja ispitanici su potpisali informisanu saglasnost za učešće u istraživanju. Svakom ispitaniku je objašnjen cilj istraživanja.

Ispitanici sa telesnom invalidnošću su samostalno popunjavali test, dok je ispitanicima sa lakom intelektualnom ometenošću i oštećenjem vida svako pitanje čitano. Ispitanici kojima su pitanja čitana mogli su da prate tekst u štampanoj formi. Za slabovide ispitanike je obezbeđen tekst sa uvećanim fontom, dok su slepi ispitanici mogli da koriste čitače ekrana. Testiranje je obavljeno u prostorijama udruženja kojima ispitanici pripadaju.

REZULTATI I DISKUSIJA

U Tabeli 1 prikazane su prosečne vrednosti i standardne devijacije skorova koji su ispitanici iz sva tri poduzorka ostvarili na *Placement testu*. Najviše prosečne rezultate ostvaruju ispitanici sa telesnom invalidnošću, zatim slede ispitanici sa vizuelnim oštećenjima, dok najniže rezultate postižu ispitanici sa lakom intelektualnom ometenošću. Jednofaktorska ANOVA pokazuje da su razlike u postignućima ispitanika iz tri poduzorka statističke signifikantne.

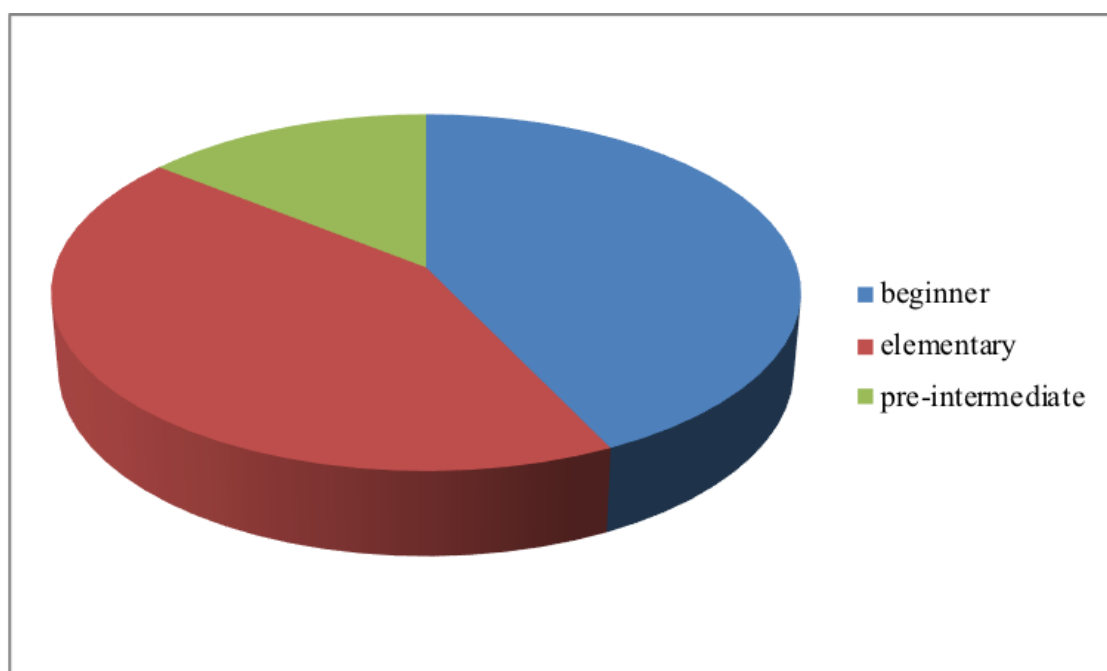
Tabela 1. Rezultati ispitanika na *Placement testu*

Poduzorak	M	SD	F(2,36)	p
Intelektualna ometenost	11,43	7,418	14,138	0,000
Vizuelno oštećenje	22,08	13,580		
Telesna invalidnost	36,67	14,531		

Primenom Scheffe-ovog post hoc testa utvrđeno je da razlike u prosečnim postignućima ispitanika sa oštećenjem vida i ispitanika sa intelektualnom ometenošću nisu statistički značajne ($p = 0,087$). Razlozi niskih postignuća osoba sa oštećenjem vida mogu se tražiti i u tome što većina nastavnika stranog jezika nije dovoljno upoznata sa prirodom i specifičnostima ovog oštećenja, sa potencijalima ovih osoba, kao i sa dostupnim i prilagođenim materijalima za učenje. Da bi osobe oštećenog vida stekle znanja iz oblasti stranog jezika moraju da ulože dodatni napor kako bi pronašle nastavne sadržaje u formatu koji nije isključivo vizuelne prirode. U skladu sa tim, neki autori sugerišu da bi u budućnosti trebalo obučavati, kako nastavnike stranog jezika, tako i osobe oštećenog vida za upotrebu savremenih tehnoloških platformi i audio-haptičke tehnologije u cilju učenja stranog jezika tempom koji odgovara samom učeniku (Coşkun, 2013).

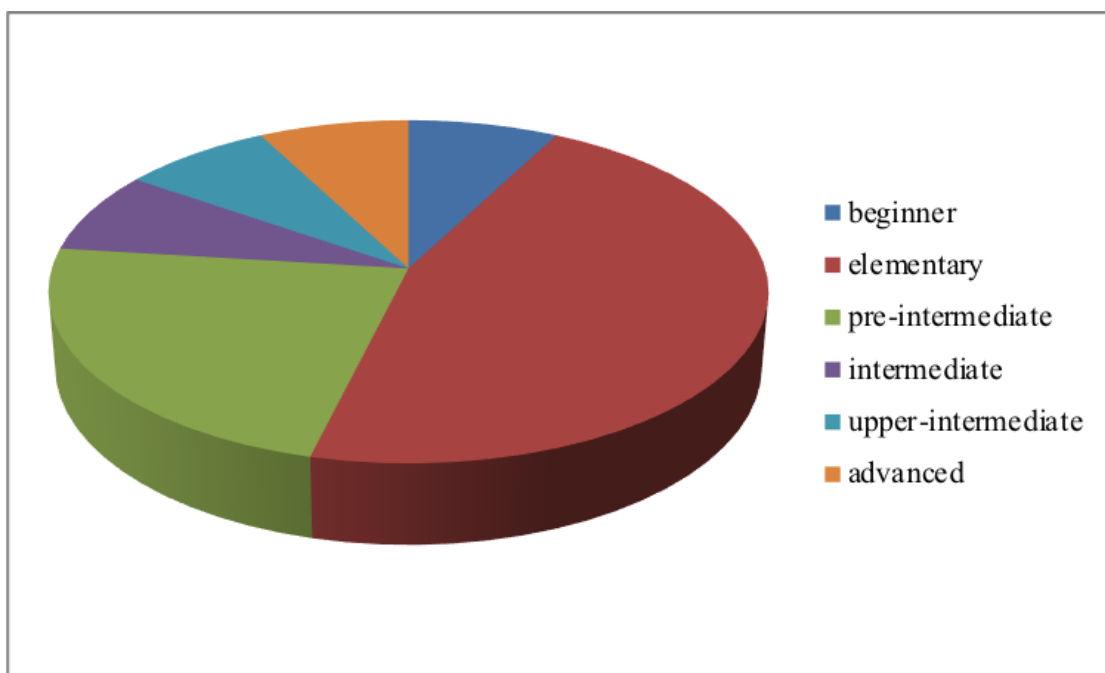
Ispitanici sa telesnom invalidnošću ostvaruju statistički značajno više skorove i u odnosu na ispitanike sa oštećenjem vida ($p = 0,017$) i u odnosu na ispitanike sa intelektualnom ometenošću ($p = 0,000$).

U cilju utvrđivanja nivoa raspodele nivoa znanja unutar svake grupe, primenjena je deskriptivna statistika.

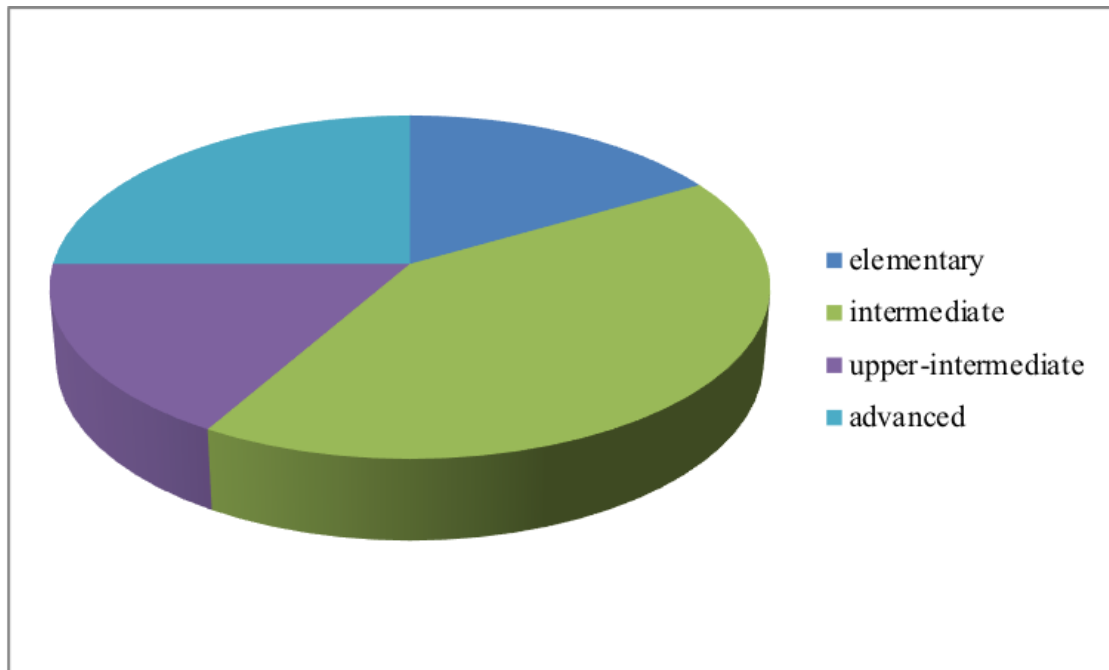
Grafikon 1. Nivo znanja engleskog jezika ispitanika sa lakom intelektualnom ometenošću

Po šest ispitanika sa lakom intelektualnom ometenošću nalazi se na početnom, odnosno elementarnom nivou, dok se dva ispitanika iz ovog poduzorka nalaze na početnom srednjem nivou.

Grafikon 2. Nivo znanja engleskog jezika ispitanika sa vizuelnim oštećenjima

Šestoro ispitanika sa vizuelnim oštećenjima ima elementarni nivo poznavanja engleskog, tri ispitanika se nalaze na početnom srednjem nivou, dok se po jedan ispitanik iz ovog poduzorka nalazi na početnom, srednjem, naprednom srednjem i naprednom nivou.

Grafikon 3. Nivo znanja engleskog jezika ispitanika sa telesnom invalidnošću

Petoro ispitanika sa telesnom invalidnošću ima srednji nivo poznavanja engleskog, po dva ispitanika se nalaze elementarnom i naprednom srednjem nivou, dok tri ispitanika iz ovog poduzorka dostižu napredni nivo poznavanja engleskog jezika.

Na osnovu dobijenih rezultata može se uočiti da ispitanici sa intelektualnom ometenošću raspoređuju u tri grupe u odnosu na pokazan nivo znanja, kao i da je većina njih poznaje jezik u okviru početnog i elementarnog nivoa znanja. Za razliku od ispitanika sa intelektualnom ometenošću, ispitanici sa oštećenjem vida se grupišu u šest kategorija različitih nivoa znanja, s tim da najviše njih pripada grupi osoba sa elementarnim poznavanjem engleskog jezika. Nasuprot pomenutim ispitanicima, učesnici sa telesnom invalidnošću nemaju pripadnike u grupi sa početnim znanjem jezika, a najviše njih ostvaruje postignuća u okviru srednjeg nivoa.

Kako bi utvrdili odnos između samoprocene vlastitog znanja i rezultata ostvarenih na testu primenjena je Pirsonova korelacija. Dobijeni rezultati prikazani su u Tabeli 2.

Tabela 2. Korelacija između samoprocene vlastitog znanja engleskog jezika i rezultata ostvarenih na *Placement testu*

Poduzorak	r	p
Intelektualna ometenost	0,577	0,031
Vizuelno oštećenje	0,732	0,004
Telesna invalidnost	0,858	0,000

Kod ispitanika sa intelektualnom ometenošću utvrđena je pozitivna, umereno visoka, statistički značajna korelacija između samoprocene znanja engleskog jezika i rezultata ostvarenih na *Placement testu*. U poduzorcima ispitanika sa vizuelnim oštećenjima i telesnom invalidnošću korelacija je visoka, pozitivna i statistički značajna. Dobijeni podaci pokazuju da, u odnosu na ostale ispitanike iz uzorka, ispitanici sa intelektualnom

ometenošću najmanje realno procenjuju svoje znanje engleskog jezika. Što je nivo poznavanja jezika viši to je i realnost samoprocene veća.

ZAKLUČCI

Ovo istraživanje je sprovedeno sa ciljem da se utvrdi da li postoje razlike u znanju engleskog jezika između odraslih ispitanika sa intelektualnom ometenošću, telesnom invalidnošću i vizuelnim oštećenjem, kao i kakav je odnos između samoprocenjenog i ispoljenog znanja na primenjenom testu kod obuhvaćenih ispitanika.

Dobijeni rezultati pokazuju da osobe sa telesnom invalidnošću statistički bolje znaju engleski jezik od ostale dve kategorije ispitanika. Kada je u pitanju odnos između samoprocenjenog i ostvarenog nivoa znanja, rezultati pokazuju da viši nivo znanja sa sobom nosi u veću realnost samoprocene.

Narednim istraživanjima bi trebalo obuhvatiti veći broj ispitanika sa ometenošću, ali bi i broj varijabli trebalo povećati, u cilju utvrđivanja potencijalnih barijera koje ometaju ili usporavaju savladavanje stranog jezika kod ovih osoba.

Rezultate ovog istraživanja bi trebalo koristiti i za podsticanje nastavnika stranih jezika da u svom praktičnom radu koriste različite strategije, tehnike i prilagođene softvere, kako bi osobama sa ometenošću obezbedili odgovarajuće i stimulatívne uslove za usvajanje znanja.

LITERATURA

Bialystok, E. (1997). The Structure of Age: In Search of Barriers to Second Language Acquisition. *Second Language Research*, 13(2), 116-137.

Cook, V. (2001). *Second Language Learning and Language Teaching* (3rd ed.). Arnold. London.

Coşkun, A. (2013). English language teaching for the visually impaired learners: Training non-native English teachers. *International Journal of Social Sciences and Education*, 4(1), 289-295.

Frigerio Sayilir, C. (2011). „Kinder mit besonderen Bedürfnissen lernen Fremdsprachen: Ein heilpädagogischer Blick auf das Fremdsprachenlernen“. *Babylonia*, 2(11), 92-97.

Kleinert, H. L., Cloyd, E., Rego, M., & Gibson, J. (2007). Students with Disabilities: Yes, Foreign Language Instruction is Important! *Teaching Exceptional Children*, 39(3), 24-29.

Scovel, T. (1988). *A Tune to Speak: A Psycholinguistic Inquiry into the Critical Period for Human Speech*. Rowley, MA: Newbury House.

QUICK PLACEMENT TEST APPLICATION RESULTS IN PERSONS WITH INTELLECTUAL DISABILITY

**Nenad GLUMBIĆ^a, Maja IVANČEVIĆ OTANJAC, Branislav BROJČIN,
Mirjana ĐORĐEVIĆ**

Abstract

Although learning a foreign language is often not a simple process for adults with intellectual disabilities, the authors agree that the process should not be abandoned, and that it needs to be adapted and facilitated in accordance with individual characteristics and the characteristics of the trainee.

The aim of this research is to determine whether there are differences in English language skills among adult respondents with intellectual disability, physical disability and visual impairment, and to determine the relationship between self-assessment and knowledge on the applied test in these three groups.

The sample included 39 subjects with disabilities, both male and female, aged between 18 and 59 ($M = 33,18$; $SD = 9,894$). The whole sample was divided into three subsamples consisting of: 14 subjects with mild intellectual disability, 13 subjects with visual impairment and 12 subjects with physical disability.

For the needs of English language skills assessment, *Quick Placement Test* was used, whereas for the self-assessment of the English language knowledge a five-step Likert-type scale was used, in which the respondents were asked to determine the extent to which, in their own opinion, they know the English language.

The obtained results show that the subjects with physical disabilities achieved statistically significantly higher scores in comparison with those with visual impairment ($p = .017$) and those with intellectual disability ($p = .000$). As for the correlation between the self-assessed and the achieved levels of knowledge, the results show that a higher level of knowledge corresponds to a greater self-assessment reality.

Key words: the English language, persons with disabilities, knowledge